

Wikipedia zullen de lemma's van de leerlingen lezen, becommentariëren, aanvullen en bewerken. Daarin ligt uiteindelijk de kracht en de essentie van Wikipedia: de lemma's in de online encyclopedie zijn nooit het werk van één iemand, maar het gezamenlijke werk van de duizenden 'Wikipedianen' die dag in dag uit samen een steentje bijdragen aan deze nieuwe, snel evoluerende wereld vol weten, die Plinius de Oudere, John Harris, Denis Diderot, Jean Le Rond d'Alembert en Anthony Winkler Prins vast met verwonderde en jaloeze ogen zouden aanschouwen.

Noten

¹ De naam 'Wikipedia' verwijst naar de vaart waarmee de encyclopedie kon worden aangevuld; 'wikiwiki' is Hawaïaans voor 'snel'.

Ronde 7

Jacqueline Evers-Vermeul

Universiteit Utrecht, Departement Nederlandse Taal en Cultuur

Contact: Jacqueline.Evers-Vermeul@let.uu.nl

Schrijf voor de lezer. Over de effecten van lezersgericht (her)schrijven op tekstkwaliteit

1. Vraagstelling

Schrijfonderwijs is vaak het stiefkind van het schoolvak Nederlands. Leerlingen vinden schrijven moeilijk, hun prestaties zijn niet al te best en docenten klagen over de hoeveelheid correctiewerk. Maar welke schrijfp opdrachten helpen leerlingen om beter en met meer plezier te gaan schrijven? Om deze vraag te beantwoorden, hebben we onderzoek gedaan naar het gecombineerde effect van (a) het herstel van de communicatie tussen schrijver en lezer en (b) het herschrijven van de eigen tekst op de kwaliteit van het schrijfproduct.

2. Achtergrond

Uit eerder onderzoek is gebleken dat schrijfp opdrachten op de middelbare school vaak twee problemen tonen:

1. *ze zijn kunstmatig*: leerlingen schrijven niet om te communiceren met de lezer van

hun tekst, maar “omdat het moet” (vgl. Schuurs 1990). Doelgroepgericht schrijven is hierdoor lastig.

2. *ze geven leerlingen een dubbele taak*: leerlingen moeten ‘schrijven’ en tegelijkertijd meteen ook ‘leren schrijven’ (Braaksma 2002). Omdat leerlingen zich vooral concentreren op de schrijftaak, komt de leertaak in het gedrang.

De uitdaging voor het schrijfonderwijs is om de communicatie tussen schrijver en lezer op gang te brengen in schrijftaken die toch behapbaar zijn, voor zowel docenten als voor leerlingen.

3. Methode

In een serie experimenten zijn de effecten van verschillende feedbackmethoden op de kwaliteit van de geschreven teksten getest. Aan deze experimenten deden leerlingen uit groep 7, 8, vwo1 en vwo3 mee. Hun opdracht was om voor leeftijdsgenoten een handleiding voor een natuurkundeproefje te schrijven en te reviseren. Het proefje betrof bijvoorbeeld het maken van een lavalamp of het aantonen dat lucht ruimte inneemt. Herschrijven vond plaats op basis van verschillende soorten feedback: twee traditionele vormen en twee nieuwe feedbackmethoden. De vier feedbacksoorten waren:

1. schriftelijk commentaar van medeleerlingen (peer-review);
2. schriftelijk commentaar van de docent;
3. mondeling commentaar via een filmpje waarin een leeftijdsgenoot het proefje uitvoert met de handleiding van de leerling zelf (eigen film);
4. mondeling commentaar via een filmpje waarin een leeftijdsgenoot het proefje uitvoert met de handleiding van een andere leerling (andermans film).

Bij de feedback via filmpjes (methode 3 en 4) is er communicatie tussen lezer en schrijver; deze is er niet in de traditionele methoden (methode 1 en 2).

4. Resultaten

In alle experimenten werd een gunstig effect van herschrijven op basis van feedback geconstateerd: de herschreven handleidingen hadden bij alle soorten feedback een hogere tekstkwaliteit dan de oorspronkelijke versies. Hierbij had de feedback geen invloed op de spelling, maar wel op de globale kwaliteit van het schrijfproduct.

Bij de revisie werd het beste resultaat bereikt door een ‘eigen’ filmpje te bekijken. Andermans film bekijken gaf betere resultaten dan schriftelijk commentaar van medeleerlingen. Herschrijven op basis van schriftelijk docentcommentaar werkte ongeveer even goed als het kijken naar ‘eigen’ filmpjes, mits de docent gedetailleerd commentaar gaf.

5. Conclusie en discussie

De resultaten bieden perspectief voor de ontwikkeling van nieuwe schrijfmethodes. Ze laten een gunstig effect zien van de nieuwe feedbackmethodes, waarbij gebruik gemaakt wordt van filmpjes. Met deze feedbackmethode:

leren leerlingen weer te schrijven voor lezers;
worden leerlingen niet opgezaald met een dubbele taak;
leren leerlingen beter schrijven doordat een herschrijfronde is ingelast;
worden docenten niet opgezaald met extra correctiewerk.

Het herstel van de communicatie tussen schrijver en lezer heeft dus een positief effect op de kwaliteit van het schrijfproduct. Vervolgonderzoek moet uitwijzen in hoeverre expliciet reflecteren op filmpjes de tekstkwaliteit verder verhoogt en wat eventuele effecten op lange termijn zijn.

Referenties

- Braaksma, M. (2002). *Observational learning in argumentative writing*. Dissertatie Universiteit van Amsterdam. Amsterdam: ILO.
- Schuurs, U. (1990). *Leren schrijven voor lezers; het effect van drie vormen van probleemgericht schrijfonderwijs op de zinsbouwvaardigheid*. Dissertatie Universiteit Twente.

Ronde 8

Sofie De Jonckheere
Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende, Departement Lerarenopleiding
Contact: sofie.dejonckheere@khbo.be

Leesstrategieën en OVUR

Heel wat leraren stellen zich vragen: Hoe komt het dat leerlingen de structuur van een tekst niet meer kunnen achterhalen? Waarom markeren ze niet langer de juiste kernwoorden? Waaraan ligt het dat ze de opdracht niet begrijpen en waarom zijn ze niet langer in staat om de gegevens uit grafieken, tabellen, artikelen enz. ook echt te verwerken en op te nemen? Anders gezegd: Hoe komt het dat leerlingen vaak niet (goed) meer kunnen lezen?